

STARTBAANENQUÊTE 2021

“VOLG UW PASSIE, WANT WERKEN IS VOOR LANG”

Bedrijven zijn wanhopig op zoek naar ingenieurs. Voor jonge afgestudeerden zwaaien de deuren breed open. Het is soms een vloek verkleed als een zegen, want de keuzestress groeit mee met het aanbod en de juiste keuze maken wordt moeilijker. Eén jonge ingenieur op vijf stelt die keuze gewoon even uit, is één van de bevindingen van de Startersenquête 2021 van ie-net. De krapte op de arbeidsmarkt wordt er niet minder om.

AUTEUR: JEAN-LOUIS VANDEVOORDE

© JLV

Het 'Gentse' panel bij de presentatie van de resultaten van de Startbaanenquête 2021.

© JLV

ie-net-directeur Nancy Vercammen zette de cijfers op een rijtje.

Bij de voorstelling van de resultaten van de Startbaanenquête 2021 stipte ie-net-directeur Nancy Vercammen vrijwel meteen een positieve evolutie aan: van de respondenten uit de jongste promotie was in september nog maar 5,4% werkzoekend. Vorig jaar lag dat percentage bij de lichte 2020 in volle coronacrisis met 14% nog bijna driemaal hoger. Bij de drie jongste lichten samen is amper 1,8% werkzoekend. “Die van 2020 zijn in 2021 aan de slag geraakt”, leidde zij daaruit af.

Maar een fors deel van de jongste ingenieurs heeft zich nog niet aangemeld voor werk: bijna 15% doet, bijna 9% studeert nog verder en 1% neemt eerst nog wat vakantie. “Een kwart van de lichte 2021 is dus niet onmiddellijk beschikbaar op de arbeidsmarkt”. Over de drie recentste lichten heen ligt dat cijfer nog steeds op 20%. In tijden waar bedrijven dorstig zijn naar nieuwe medewerkers scheelt dat een heuse slok op de jobborrel. Vooral bio-ingenieurs slaan af bij het pijltje “doctoraat” of “verder studeren”. Liefst 37% gaat die kant op, tegenover 15% bij de burgerlijk en 13% bij de industrieel ingenieurs. Met als gevolg dat hun tewerkstellingsgraad

beduidend lager ligt: 54% tegenover respectievelijk 73% en 77%.

0,0% LEERKRACHTEN

Wie al aan de slag is, werkt globaal vooral in de chemie en farmaceutische industrie (14%), de bouw (13%) en de sector van telecom, ICT en internet (9%). Maar bij bio-ingenieurs halen ook voeding, milieu en studiebureaus hoge scores. Bij de industrieel ingenieurs staat de metaalnijverheid, naast chemie en bouw, in de top drie.

Productie/proces (16%) en consultancy (16%) zijn gemiddeld de vaakst aangevinkte functiedomeinen. Het beeld is ook daar meer verscheiden per opleiding: bij bio-ingenieurs staat consultancy afgetekend op kop (27%), bij ir's moet consultancy (18%) informatica (19%) laten voorgaan, bij ing's komt projectontwikkeling (14%) na productie (19%). Opmerkelijk: de bio-ingenieurs zijn het vaakst (7%) volledig in het buitenland actief.

Het tekort aan leerkrachten wiskunde en wetenschappen zullen de jongste lichten ingenieurs niet

verhelpen: 0,0% is lesgever in het onderwijs.

SOCIAL MEDIA EN ... OUDERS

De zoektocht naar een job komt vanaf het voorjaar goed op gang. Tegen april is al de helft aan het uitkijken naar een werkgever. Met 58% zijn sociale netwerksites (LinkedIn, Facebook, ...) samen met jobbeurzen (54%), jobsites (50%), websites van bedrijven (49%) en spontane sollicitaties (48%) de voornaamste zoekmachines. Jobbeurzen leveren met 16% “gevonden jobs” nog steeds een beter resultaat op dan social media (13%), maar die zijn wel aan een stevige opmars bezig. In 2019 waren ze goed voor amper 2,5%. De impact van de coronacrisis is daar “gigantisch” geweest.

In september had 75% al een contract op zak. Minder dan de gebruikelijke 85% en “niet zo vroeg als vaak gezegd”, stelde Nancy Vercammen vast. “Maar de afgestudeerden van 2020 zijn soms een jaar op zoek geweest naar werk”.

Bij de keuze van de werkgever stippen de respondenten de bedrijfscultuur (40%), de opleidingsmogelijkheden (36%) en de goede werkomstandigheden (34%) als belangrijkste drijfveren aan, meer dan salaris (27%), nabijheid (25%) en naambekendheid (25%).

Maar afgestudeerden maken weinig gebruik van hun bewegingsruimte op de krappe arbeidsmarkt. In coronatijden koos één op zes (17%) voor zekerheid door in te gaan op het eerste aanbod. Ouders speelden in niet minder dan 85% een rol in de eindkeuze, wat volgens Vercammen het risico op een mismatch tussen ingenieur en bedrijf verhoogt en bij haar de reactie uitlokte: “Luister niet naar je ouders”.

LOON OK

Een ruime meerderheid van de respondenten (85%) vindt het startersloon van een ingenieur in lijn met hun verwachtingen. Daar komen doorgaans nog een resem extralegale voordelen bij, een eindejaarspremie (82%), laptop of pc (79%) en hospitalisatie- en ziekteverzekering (77%) op kop. Op een gsm (42%) of bedrijfswagen (39%) maken startende ingenieurs veel minder kans. De meerderheid (81%) beschikt ook niet over een

“Motivatie halen jonge ingenieurs vooral uit ontwikkelingsmogelijkheden, erkenning en waardering, en doorgroeimogelijkheden.”

TIEN TOPTIPS VOOR EEN TIPTOP SOLLICITATIE

Als afsluiter van haar presentatie somde ie-net-directeur Nancy Verammen tien tips voor solliciterende ingenieurs op.

- 1 **Begin tijdig met je zoektocht!** Start reeds tijdens je opleiding.
- 2 **Denk na voor je begint!** Wat wil je doen en welke bedrijfscultuur past bij jou?
- 3 **Besteed aandacht aan je cv!** Pas die aan vacature en bedrijf aan.
- 4 **Bereid je goed voor!** Zoek de vaak terugkerende vragen op en formuleer op voorhand een persoonlijk - en eerlijk - antwoord.
- 5 **Blijf jezelf!** Antwoorden geven waarvan je denkt dat het bedrijf ze graag wil horen, helpt niemand vooruit, zeker jezelf niet.
- 6 **Wees realistisch!** Verwacht niet dat je meteen een leidinggevende functie krijgt.
- 7 **Doe wat je graag doet!** Kijk minder naar verloning dan naar jobinhoud, balans, opleidingsmogelijkheden, leer- en groeikansen.
- 8 **Ga niet meteen in op een aanbod!** Bekijk ook andere opties. Laat je niet opjagen door medestudenten en rekruteerders.
- 9 **Solliciteer spontaan!** Maar zorg dat je dat op maat van het bedrijf doet.
- 10 **Denk goed na als je kiest voor een functie lager dan je diploma!** Stippel voor jezelf je loopbaan uit. Maak duidelijk wat je verwachtingspatroon is.

Haar eindboodschap was even kort als krachtig: “**Durf!** ... ervoor te gaan, vragen te stellen, te wachten, nee te zeggen en eerlijk te zijn”.

cafetariaplan dat een deel van het brutoloon omzet in minder belaste voordelen.

Motivatie halen jonge ingenieurs vooral uit ontwikkelingsmogelijkheden, erkenning en waardering, en doorgroeimogelijkheden. Het loon, verantwoordelijkheden in de job en aandacht voor de *work-life balance* staan naast het podium. Wat dat laatste betreft: 57% staat negatief tegenover “werk meenemen naar huis”, 50% tegenover “buiten werkuren beschikbaar zijn voor klanten”.

Na hun studie jaren willen jonge ingenieurs zich vooral in de praktijk storten, maar één kwart volgde toch nog bijkomende - vooral vaktechnische - opleidingen. Dat zijn er meer dan voorheen. Ook daar zit de pandemie wellicht voor iets tussen.

HONGER NAAR STAGES

De link met de arbeidsvloer is wat afgestudeerden in hun ingenieursopleiding het meest gemist hebben: stages staat met 65% weer met stip bovenaan de wish list, met bedrijfsbezoeken (48%). Een terugkerende vaststelling is ook dat weinig academische kennis toepasbaar is op de werkvloer en dat ingenieurs tijdens hun studies niet goed voorbereid worden op de zoektocht naar werk (59%).

Voor de komende twee jaar wil vier op vijf respondenten eerst zijn carrière uitbouwen bij zijn huidige

“De afgestudeerden van 2020 zijn soms een jaar op zoek geweest naar werk.”

werkgever. 89% is overigens tevreden over zijn eerste job. Wie zijn eerste werkgever wel inruilde voor een andere, roept twee hoofdredenen in: de jobinhoud sloot niet aan bij het verwachtingspatroon (28%) of de opdracht wordt als “beneden mijn niveau” beschouwd (21%). Te veel administratie en kantoorwerk, een minder technische jobinvulling die te weinig denkvermogen of eigen inbreng vereist, te uitvoerend en weinig innovatief is, te weinig variatie biedt, ... zetten een rem op de werkvreugde.

VOORRANG AAN ZELFONTPLOIING

De voorstelling van de resultaten van de Startbaanenquête 2021 vond plaats op vier fysieke events (in Kortrijk, Brussel, Gent en Antwerpen) en een digitaal event (voor Diepenbeek en Leuven). Op het event aan de Universiteit Gent schoven Kim Vandewalle, HR Resource manager bij ArcelorMittal, Cynthia Coninckx, medewerker People van Besix Infra-Van den Berg, Lien Ponnet, senior account manager van Exellys, Hugo Piot, site manager van Ineos Phenol, en Wim Deschuytter, operationeel manager Regionale Infrastructuur van Sweco Belgium, aan om onder leiding van moderator en oud-journalist Rik Vanwalleghem te reflecteren over de resultaten van de enquête.

Het zoeken naar de juiste match tussen sollicitant en bedrijf was de rode draad in hun betoog. “Dan helpt het iedereen vooruit als een kandidaat zoveel mogelijk zichzelf is bij een sollicitatiegesprek. Hoe meer vragen die stelt, hoe beter”, verklaarde Lien Ponnet. “Pas dan kan het bedrijf ook het best uitmaken waar de nieuwkomer het best ingepast kan worden”.

Op een sollicitatiegesprek meteen komen aandragen met looneisen is geen goede opener “als je met passie een relatie wil aangaan, of dat nu met een partner is of met een bedrijf”, oordeelde Hugo

“De wil om te blijven leren is voor de ingenieur van de toekomst onmisbaar”

IE-NET LANCEERT NIEUW JOB-PORTAAL

In zijn streven om burgerlijke, industriële en bio-ingenieurs “op alle momenten in hun carrière” te ondersteunen lanceerde ie-net de website www.jobs4engineers.be. Jonge of pas afgestudeerde ingenieurs - voor wie registratie gratis is - krijgen de kans om, al dan niet anoniem, een eigen profiel op te stellen, een cv aan te maken, vacatures te raadplegen én spontaan te solliciteren bij meer dan vijfhonderd bedrijven. Die bedrijven hebben dan weer de mogelijkheid om zich via een digitale beursstand voor te stellen als potentiële werkgever, vacatures en stageplaatsen te publiceren en hun sollicitaties voor ingenieursprofielen te beheren. Een zoekfunctie op sector, functie, regio, arbeidsregime, ... helpt ingenieurs in hun zoektocht naar de juiste match.

www.jobs4engineers.be

Plot. “In se gaan we in dat stadium niet onderhandelen over het startpakket als dusdanig. De kans krijgen om je talent te tonen en te ontwikkelen is in het begin van een loopbaan interessanter dan het startloon”.

DOCTOREREN VS. BLIJVEN LEREN

Ook doctoreren is volgens hem zelden een goede carrièrezet (tenzij voor wie in de academische wereld wil blijven of mikt op zeer specifieke onderzoeksfuncties bij bedrijven). “Voor productiesites hebben bedrijven veel meer baat bij mensen die een zeer brede kijk en interesse hebben. Voor de meeste functies is een doctoraat geen meerwaarde. Wat echt telt, is de capaciteit om complexe processen te doorgronden”. Wie doctoreert, loopt op de werkvloer bovendien al snel enkele jaren achterstand op in vergelijking met zijn leeftijdsgenoten.

Maar levenslang leren - over alle mogelijke skills en facetten van de bedrijvigheid - is wel een essentiële sleutel voor een succesvolle loopbaan, was de consensus. “De wil om te blijven leren is voor de ingenieur van de toekomst onmisbaar”, zei Cynthia Coninckx.

Daar staat voor de bedrijven de verantwoordelijkheid tegenover om de nodige opleidingen te voorzien, voegde Wim Deschuytter daar aan toe. “De gesprekken die wij op regelmatige basis met onze medewerkers voeren, gaan niet meer over “Hoe heb je gepresteerd?”, maar over “Waar wil je naartoe?”

en “Wat heb je daarvoor nodig?”. We kijken samen hoe ze verder kunnen groeien”.

“Een carrière kan vandaag alle kanten uit en ingenieurs zitten overal”, was de conclusie die Kim Vandewalle trok. Die flexibiliteit geldt hoe langer hoe meer ook voor de arbeidsmarkt zelf. “Vast dienstverband is maar één van de mogelijke werkvormen. Werken met free-lancers en zelfstandigen voor een bepaalde duur en een specifieke opdracht zit steeds meer in de lift. Er is een nieuwe markt aan het ontstaan. Nederland loopt daarin voor, België een beetje achter”.

De mooiste slotzin kwam wellicht van Lien Pollet: “Volg uw passie, want werken is voor lang”.

“De link met de arbeidsvloer is wat afgestudeerden in hun ingenieursopleiding het meest gemist hebben.”

DE STARTBAANENQUÊTE IN VIER PUNTEN

- de enquête vond plaats in september bij burgerlijke, industrieel en bio-ingenieurs die afstudeerden in 2019 (30%), 2020 (35%) of 2021 (35%)
- 634 resultaten werden weerhouden (29 vielen uit de bevraging; het ging onder meer om starters die een maandloon met zes cijfers - voor de komma - in gedachten hadden)
- 66% van de respondenten was mannelijk, 34% vrouwelijk
- 44% industrieel ingenieur, 28% bio-ingenieur, 28% burgerlijk ingenieur

De Startbaanenquête vond plaats met de ondersteuning van zes partners: ArcelorMittal, Aquafin, Besix-Infra-Van den Berg, Exelloy, Ineos en Sweco. Presentatie en resultaten zijn te vinden op

www.ie-net.be/startbaan2021